

PRAKTISCH

DATUM EN LOCATIE

woensdag 28 februari 2024 van 9u tot 17u
PC Gent-Sleidinge
campus Sleidinge
Weststraat 135
9940 Evergem-Sleidinge

INSCHRIJVEN

inschrijven kan via [onze website](#)
kostprijs:

- 60 euro
- 50 euro voor leden GPP
- 10 euro voor studenten < 26 jaar
- gratis bij volledige inschrijving Vormingsinstituut GPP

over te schrijven op rekeningnummer
BE64 2900 4608 7852 van Idesça vzw,
Frans Spaestraat 25, 9000 Gent, met vermelding:
'naam + studiedag de stem'

LUNCH

Middagmaal voor € 17 (drank inbegrepen). Alleen mogelijk mits reservering en betaling voor 22 februari 2024. Gelieve je deelname aan de lunch bij de inschrijving aan te geven en 17 euro toe te voegen aan de overschrijving.

Accreditering voor artsen is aangevraagd.

WAT SPREEKT?

Over de stem als funderende
breuklijn tussen subject en
Ander

studiedag
28 februari 2024

afbeelding: "Shofar" (CC BY-NC-ND 2.0)
by Ars Electronica

ORGANISATIE EN INLICHTINGEN

IDESÇA vzw
studiedagen & publicaties
in psychoanalytisch perspectief
Frans Spaestraat 25 | 9000 Gent
www.idesca-vzw.be | info@idesca-vzw.be

IDESÇA

in samenwerking met het Gezelschap voor
Psychoanalyse & Psychotherapie

WAT SPREEKT?

De hallucinatie in de psychose, de stem van het geweten en de 'plicht' tot gehoorzaamheid, de stem van patiënt of burger en het 'recht' op spreken, de muzikale betovering of de onweerstaanbare klank van een stem, de impact van stilte, het mutisme als symptoom of omgekeerd de klacht niet gehoord te worden, ...: stemmen dus, in meervoud. Een vermenigvuldiging die het enigmatische van de stem, enkelvoud, niet kan wegmoffelen – wel integendeel. Het zet de vraag *wat spreekt?* op scherp, en daarmee de absolute vreemdheid die ervan uitgaat.

Klinisch is het vraagstuk van de stem daardoor alomtegenwoordig, wat ze niet minder ongrijpbaar maakt: de stem als onherroepelijke alteriteit van wat zich zegt, zo zal Lacan poneren. Hij promoveerde de stem tot één van de objecten a – naast het orale, het anale en het scopische object. Het toont de verbinding van de stem met het lijf en meer in het bijzonder met de gaten daarin, gaten waarin de drift zich nestelt en waarvan het oor het belangrijkste is – dixit Lacan. Met de verwijzing naar het (al dan niet derde) oor zitten we natuurlijk ook in het spoor van Theodor Reik, Lacans voorloper in deze thematiek.

De stem heeft niet alleen haar plek in de muziek, maar ook in de andere kunsten: denken we maar aan *De schreeuw* van de schilder Edvard Munch of aan de romans van zijn landgenoot Jon Fosse, die halsstarrig zoekt naar de stilte van de stem. Ook in de mythologie duikt ze op, via de nimf Echo, haar collega Eurydice, of de geduchte Sirenen. Wat de hedendaagse cultuur betreft kunnen we niet naast de alomtegenwoordigheid van de zogenaamde 'oortjes' *kijken*, of het populaire fenomeen van de podcast.

En toch blijft als refrein gonzen, ook in het klinisch werk: wat is een stem? Één vraag, vele antwoorden. Voor elk van ons. Kortom, in de woorden van Solal Rabinovitch: "La voix est une faille. Les voix la comble". En toch weer niet.

PROGRAMMA

- 9u00 Onthaal
- 9u30 Verwelkoming
Laat weerklinkt wat vroeg reeds zingt...
- 9u45 Daisy Varewyck
Psychose en genot: over pijn zingen
- 10u30 Wim Galle
Theodor Reik - de stem als oorsprong en finaliteit van de analyse
- 11u15 Koffiepauze
- 11u45 Veroniek Knockaert
De stem als weerklank van de leegte in de Ander, een exploratie aan de hand van Lacan en Ogawa
- 12u30 Discussie
- 13u00 Lunch
- 14u00 Eli Noé
De stem van de afwezigheid. Proust en de telefoon
- 14u45 Koffiepauze
- 15u05 Jasper Feyaerts
Hallucinaties voorbij 'stemmen horen': een fenomenologisch perspectief
- 15u50 Erik Mertens
Ongehoorde echo's
- 16u35 Discussie
- 17u00 Slot

SPREKERS

Jasper Feyaerts, Docent klinische psychologie (Ugent), heeft een privépraktijk (Brakel).

Wim Galle, Lid van het Gezelschap voor Psychoanalyse en Psychotherapie (I-AEP), werkzaam in PC Gent-Sleidinge (APP), heeft een psychoanalytische praktijk (Gent).

Veroniek Knockaert, Lid van het Gezelschap voor Psychoanalyse en Psychotherapie (I-AEP), heeft een psychoanalytische praktijk (Gent).

Erik Mertens, Lid van de Kring voor Psychoanalyse (NLS), werkzaam in CGG Largo (Ieper), heeft een psychoanalytische praktijk (Gent).

Eli Noé, Lid van het Gezelschap voor Psychoanalyse en Psychotherapie (I-AEP), werkzaam in PC Dr. Guislain (Motu), heeft een psychoanalytische praktijk (Gent).

Daisy Varewyck, Lid van het Gezelschap voor Psychoanalyse en Psychotherapie (I-AEP), werkzaam in PC Dr. Guislain, heeft een psychoanalytische praktijk (Gent).